

zu denken, wie gründlich die lateinischen Quellen des Canzoniere untersucht worden sind).

Zum Glück ist von dem nicht sehr glücklichen polemische Ton des Vorwortes in den weiteren Ausführungen des Verfassers nichts zu spüren.

W. Theodor ELWERT

ALFREDO SCHIAFFINI: *Tradizione e poesia nella prosa d'arte italiana dalla latinità medievale a G. Boccaccio*. Seconda edizione riveduta. Roma, Edizione di Storia e Letteratura, 1943. (8) + 200 pàgs. («Storia e Letteratura», I.)

El Prof. Alfredo Schiaffini reunia en volum i posava al dia, l'any 1934, uns treballs publicats abans dins dues revistes italianes, als quals afegia un estudi inèdit sobre l'estil del Boccaccio.¹ Tot plegat venia a formar, en el pensament de l'autor, «un capítol de quella Storia della prosa italiana che ho promessa a me stesso e alla quale continuo a lavorare». Nou anys després, esgotada la primera edició d'aquesta obra, n'apareixia una de nova, que formava el primer volum d'una col·lecció d'estudis i textos titulada «Storia e Letteratura» dirigida i editada amb gran encert per Mons. Giuseppe De Lucca.

Bé que amb retard, no podem deixar, atesa la importància d'aquest llibre, de donar-ne ací compte, ni que sigui ràpidament.

El primer dels treballs aplegats (pàgs. 9-24) s'ocupa dels diversos tipus de prosa (romà, o, millor, de la Cúria de Roma; tulliana o ciceroniana; hilaria, del nom d'Hilari de Poitiers, i isidorià, d'Isidor de Sevilla) en les lletres llatines medievals. Segueixen unes fines anàlisis de l'*Ars Dictandi* i la prosa de Guido Fava (que Schiaffini escriu Faba) (25-36), i de Guittone d'Arezzo (amb examen dels antecedents formalístics de la prosa guitoniana, les característiques de Guittone i la tècnica de les seves *Lettere*) (37-70); una comparació de Guittone i els guitonians amb els *rèthoriques* francesos de la segona meitat del segle xv i començaments del xvi (71-81); uns interessants comentaris sobre el *dolce stil nuovo* i la *Vita Nuova* (el gust dels stilnovistes; la *Vita Nuova* com a *Legenda Sanctae Beatricis* i la tècnica d'aquella obra dantesca) (83-106), i sobre el *Convivio* (la seva supeditació a la Filosofia i la seva tècnica interior) (107-126). A continuació són estudiats l'estil italià de to llatinitzant, els traductors de Ciceró, Ovidi i Virgili i la versió de T. Livi deguda al Boccaccio (127-166). El volum acaba amb un treball sobre l'evolució estilística del Boccaccio, des de les seves produccions menors fins al *Decameron* (167-197).

En unes pàgines proemials, el Sr. Schiaffini exposa l'abast del seu llibre, que no és altre que posar de relleu tot el que l'antiga prosa d'art italiana deu a la literatura llatina medieval. «Le preferenze», diu — i convé destacar-ho —, «dei piú antichi prosatori italiani di tono solenne tutte si appuntano verso un tipo di prosa sostenuta e rettorica, logica e sonora. Le forme caratteristiche in cui tale tipo si concreta (in lingua latina, e di qui in lingua volgare) sono

1. Els capítols referents a la prosa rimada llatina i a Guido Fava, Guittone d'Arezzo i Dant havien aparegut als *StR*, XXI (1931), i el dedicat a les traduccions de clàssics llatins fins a la del Boccaccio, a «Convivium», IV (1932). El darrer capítol, sota el títol *La prosa-poesia di Giovanni Boccaccio*, inèdit en sortir el llibre, era reproduït després a la *RLiR*, X (1934).

la prosa dell'epistolografia, che cede alle forzature rettoriche e si adorna di cadenze ritmiche, e la prosa rimata, i cui periodi si suddividono in membri paralleli, chiusi con rime o assonanze, e si abbelliscono più o meno di lenocinii rettorici: prosa costruita con logica, avvivata da armonie, decorata con splendore».²

Aquesta obra obtingué, en aparèixer-ne la primera edició, un bell èxit de crítica.³ No cal dir altra cosa, avui, sinó que els elogis que aleshores li foren tributats conserven encara llur validesa.

R. A. i S.

FRANCISCO ELÍAS DE TEJADA: *Las doctrinas políticas en la Cataluña medieval*.
Barcelona, Aymà editor, 1950. 274 pàgs.

Aquesta obra del Prof. Elías de Tejada és el fruit d'una llarga preparació. Abans de la seva aparició, l'autor ja s'havia assenyalat com un especialista en els estudis polítics medievals, i Portugal, Galícia i Navarra havien, en aquest aspecte, estat l'objecte de sengles monografies. L'autor mateix ens diu en el pròleg: «Estudiadas ya en publicaciones anteriores las tradiciones medievales de Portugal, de Galicia y de Navarra, este libro, acabado de escribir en Madrid el mes de enero de 1947, acomete la empresa de presentar un cuadro del pensamiento político de la Cataluña medieval, respondiendo al plan de trabajo a que el autor ciñe su vida de estudiosos».

Cal dir que tampoc el tema concret del pensament polític català medieval no era inèdit per a Elías de Tejada. El 1948, ja havia publicat un estudi sobre *Las Doctrinas políticas de los juristas catalanes*, i el 1949 un altre sobre *El pensamiento político mallorquín medieval*. I a aquest bagatge d'estudis hispànics, diguem-ho així, Elías de Tejada afegia els seus estudis sobre les doctrines polítiques d'altres pobles europeus, especialment del poble anglès, amb treballs com *Las Doctrinas políticas en la baja Edad Media inglesa* (Madrid 1946) i *Ética, política y derecho en Juan de Salisbury* (Barcelona 1948). Precedent encara, en certa manera, del llibre que comentem, és una altra obra de l'autor, *Las Españas* (Madrid [1948]): obra de caràcter i de tema diferents, però on també són enfocats aspectes de la personalitat i de la vida de Catalunya: tot amb una remarcable dosi de simpatia i d'afecte, elements indispensables per a dur a bon terme la tasca que havia de desembocar a la realització de l'estudi sobre les doctrines polítiques de la Catalunya medieval.

Després d'una exposició de caràcter general sobre el marc històric, on l'autor presenta la personalitat històrica de Catalunya i l'evolució constitucional del Principat, Elías de Tejada entra a desenrotllar amb tota amplitud el tema de les doctrines. Les estudia en els albors de la cultura catalana, en l'obra de Jaume I *el Conqueridor*, en els historiadors, en els dominicans sant Ramon de Penyafort i Ramon Martí, en el franciscà Ramon Llull, en el «franciscanisme polític» d'Arnau de Vilanova i en el «doctrinarisme franciscà» de fra

2. Pàg. 4.

3. Recordem, entre altres, les recensions de F. Blasi, *AR*, XIX (1935), 327-330; G. Contini, *R*, LXII (1936), 119-121; C. Curto, *GStLI*, CVI (1935), 99-103; W. Th. Elwert, *ASNS*, CLXVIII (1935), 267-269, i W. v. Wartburg, *ZRPb*, LVI (1936), 440-442.